

T

Thai Accountants' Demand for Work Relocation under ASEAN Economic Community (AEC) Arrangement

Pattamarnan Boontanomtirath^{1*} Khomphat Sririthreeraphithak²

Abstract

The ASEAN Economic Community (AEC) was officially established at the end of past 2015 with a free labor mobility arrangement enforced under the Mutual Recognition Arrangement (MRA). The purpose of this research is to identify the factors affecting the demand of Thai accountant-related professionals to work within ASEAN-member countries. The study shows 68.46% of respondents having no interest in working as accountants in ASEAN countries. Of all the reasons, 53.57% of them lack proficiency in English, 46.79% are satisfied with their present salaries and fringe benefits in Thailand, and 46.43% have family and age constraints. Of all the respondents, 31.54% are interested in working with firms in AEC. Of these, 77.51% prefer to have working experience abroad, 69.99% are to have higher salaries, and 69.77% expect professional progress. Topping those who are interested in work relocation are management accountants. In contrast, tax accountants demand smallest work relocation, due to different tax laws and regulations within ASEAN countries. Besides, 73.64% of Thai accountants prefer to work in Singapore and 37.98% would like to work in Malaysia. At a 0.05 level of significance, sex, status and age have strong influence on work relocation decision while education has insignificant influence.

Keywords: accountants, labour mobility, ASEAN Economic Community (AEC)

¹ Department of Accounting, Faculty of Business Administration, Eastern Asia University

² Department of Accounting, Faculty of Business Administration, Thai-Nichi Institute of Technology

* Corresponding author. E-mail: pattamarnan@gmail.com

ก

ความต้องการของนักบัญชีไทยต่อการเคลื่อนย้ายไปทำงานภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ปัทมนันท์ บุญถนอมศิริรัตน์^{1*} คมพัชญ์ สิริถิรพิทักษ์²

บทคัดย่อ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2558 การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรีภายใต้ข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัตินักวิชาชีพหรือเอ็ม อาร์ เอ (Mutual Recognition Arrangement: MRA) งานวิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของนักบัญชีไทยต่อการปฏิบัติงานในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ผลการศึกษาพบว่านักบัญชีไทยร้อยละ 68.46 ไม่ต้องการออกไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยพบว่าร้อยละ 53.57 มีปัญหาทางด้านภาษาอังกฤษ รองลงมาร้อยละ 46.79 พอใจกับผลตอบแทนที่ได้รับในปัจจุบัน และร้อยละ 46.43 มีปัญหาทางด้านอายุและครอบครัว อย่างไรก็ตามร้อยละ 31.54 นักบัญชีไทยที่ต้องการออกไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 77.51 ต้องการหาประสบการณ์ทำงานในต่างประเทศ รองลงมาร้อยละ 69.99 คาดหวังว่าจะได้รับผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น และร้อยละ 69.77 คาดว่าได้รับโอกาสและความก้าวหน้า โดยวิชาชีพบัญชีด้านการบัญชีบริหารมีความต้องการออกไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนมากที่สุด ส่วนด้านการบัญชีภาษีอากรมีความต้องการน้อยที่สุดเนื่องจากปัญหาทางด้านกฎหมายและข้อบังคับทางภาษีของแต่ละประเทศที่แตกต่างกัน นักบัญชีไทยร้อยละ 73.64 ต้องการไปทำงานที่ประเทศสิงคโปร์และรองลงมาร้อยละ 37.98 ต้องการไปทำงานที่ประเทศมาเลเซีย จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์กับความต้องการออกไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนพบว่าเพศ สถานภาพ และช่วงอายุมีผลต่อการตัดสินใจส่วนระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการตัดสินใจ อย่างมีนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ: นักบัญชี การเคลื่อนย้ายแรงงาน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

¹ สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

² สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

* Corresponding author. E-mail: pattamarnan@gmail.com

บทนำ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปัจจุบันมีจำนวนประเทศสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ บรูไน เวียดนาม ลาว พม่า กัมพูชา และไทย โดยได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) เป็นแผนงานบูรณาการการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ เพื่อนำไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ด้วยเป้าหมายหลักในการรวมตัวกันเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุนและแรงงานวิชาชีพได้อย่างเสรีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน

สำหรับการเคลื่อนย้ายแรงงาน อาเซียนได้มีเป้าหมายในการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีจะเป็นไปในลักษณะของการอำนวยความสะดวกในการขอขึ้นทะเบียนและใบอนุญาตทำงานของแรงงานวิชาชีพระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกัน และได้มีการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Arrangement: MRA) ทั้งหมด 8 สาขาได้แก่ (1) สาขาแพทย์ (2) สาขาทันตแพทย์ (3) สาขาพยาบาล (4) สาขาวิศวกรรม (5) สาขาสถาปัตยกรรม (6) สาขาท่องเที่ยว (7) สาขานักสำรวจ และ (8) สาขาบัญชี สำหรับสาขาวิชาชีพบัญชีได้ลงนามในกรอบข้อตกลงร่วมกัน (ASEAN MRA Framework on Accountancy service) เมื่อปี ค.ศ. 2009 ซึ่งนักบัญชีที่ต้องการจดทะเบียนเป็นนักบัญชีอาเซียน ต้องผ่านการประเมินจากคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee) ในแต่ละประเทศและดำเนินงานในส่วน

ประสานงานด้านวิชาชีพบัญชีอาเซียน (ASEAN Chartered Professional Accountant Coordinating Committee: ACPACC) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากคณะกรรมการกำกับดูแลของประเทศสมาชิก (Federation of Accounting Profession [FAP], 2013b)

สำหรับวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลกระทบสำหรับทุกธุรกิจ เพราะทุกบริษัทในทุกสาขาธุรกิจจำเป็นต้องอาศัยนักบัญชีในการจัดการทางการเงินและตรวจสอบงบการเงิน จึงเป็นโอกาสสำหรับนักบัญชีที่จะออกไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนบางประเทศที่มีค่าตอบแทนที่สูงกว่าประเทศไทย เช่น ประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซียที่ค่าตอบแทนสูงกว่าประเทศไทยถึง 3 เท่า อย่างไรก็ตามนักบัญชีที่มีฝีมือจากต่างประเทศที่มีค่าจ้างสูงกว่าประเทศไทยก็จะเคลื่อนย้ายแรงงานเข้ามาแย่งงานของนักบัญชีไทยเช่นเดียวกัน

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนสำหรับสาขาบริการวิชาชีพ (ASEAN Mutual Recognition Arrangement-MRA) นักบัญชีที่ต้องการจดทะเบียนเป็นนักบัญชีอาเซียนต้องผ่านการประเมินจากคณะกรรมการกำกับดูแลในแต่ละประเทศและการดำเนินงานในส่วนของอาเซียนจะอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพบัญชีอาเซียน โดยนักบัญชีที่ได้รับการติดต่อให้ไปทำงานต่างประเทศสามารถขึ้นทะเบียนกับองค์กรวิชาชีพบัญชีในประเทศนั้น ๆ และต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ กฎหมายต่าง ๆ ภายในประเทศผู้รับเข้าทำงานและยังคงต้องรักษากฎระเบียบการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีภายในประเทศไทย โดยนักบัญชีจะต้องมีคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพอาเซียน 5 ข้อได้แก่

(1) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาทางบัญชีหรือผ่านการทดสอบในโปรแกรมทางบัญชี (2) ขึ้นทะเบียนและใบอนุญาตยังไม่สิ้นผลในปัจจุบันของประเทศแหล่งกำเนิด (3) มีประสบการณ์ในด้านที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี (4) ปฏิบัติสอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) (5) มีใบรับรองจากองค์กรวิชาชีพบัญชีของแหล่งกำเนิดและไม่มีประวัติการกระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิคมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศในการประกอบวิชาชีพบัญชี (FAP, 2013b) โดยวิชาชีพบัญชี (พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547) หมายถึง วิชาชีพด้านการทำบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านการบัญชีบริหาร ด้านการวางระบบบัญชี ด้านการบัญชีภาษีอากร ด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี และบริการเกี่ยวกับการบัญชีด้านอื่น ๆ

จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการทำงาน ผู้วิจัยได้จำแนกปัจจัยที่ผู้ประกอบการวิชาชีพต้องการออกไปทำงานต่างประเทศได้ทั้งหมด 5 ด้านได้แก่ (1) ด้านผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น งานวิจัยของประพาฬรัตน์ ลิ้มสุคนธ์ และ มณีวิภา ผดุงสิทธิ์ (Limsukhon & Phadoongsitthi, 2011) การต้องการเงินเดือนเพิ่มขึ้นเป็นปัจจัยอันดับแรกที่บุคลากรทางด้านบัญชีต้องการ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสรารักษ์ ไพฑูรย์พงษ์ (Paitoonpong, 2010) พบว่าอัตราค่าจ้างที่สูงกว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเคลื่อนย้ายพื้นที่ของแรงงาน (2) ด้านโอกาสและความก้าวหน้า ปัจจัยที่เกี่ยวกับหน้าที่การงานเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายพื้นที่ที่สำคัญที่สุด ได้แก่ปัจจัยทางด้านโอกาสทางหน้าที่การงานและธุรกิจ หรือโอกาสในการมีงานทำ (Paitoonpong, 2010) นอกจากนี้

Frederick K. Herzberg (as cited in Naveekarn, 2004) พบว่าความพึงพอใจในการทำงานจากความก้าวหน้า ซึ่งหมายถึงการได้รับการเลื่อนตำแหน่ง การมีโอกาสได้ศึกษาเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมหรือได้รับการฝึกอบรม รวมถึงโอกาสได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (3) ด้านความมั่นคงในการทำงาน บุคลากรต้องสามารถทำงานอย่างต่อเนื่องได้จนเกษียณอายุ ไม่มีการเลิกจ้างบุคลากร โดยที่บุคลากรยังมีความสามารถทำงานได้ตามปกติรวมทั้งมีโครงการเกษียณอายุให้กับบุคลากร (Casio, 2003) (4) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ การได้รับยอมรับนับถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน ทั้งจากผู้บังคับบัญชา เพื่อน ผู้มาขอรับคำปรึกษา หรือจากบุคคลในหน่วยงาน การยอมรับนี้อาจจะอยู่ในรูปของการยกย่องชมเชย แสดงความยินดี การให้กำลังใจ หรือการแสดงออกอื่นใดที่ก่อให้เกิดถึงการยอมรับในความสามารถ (5) หาประสบการณ์ทำงานในต่างประเทศ คนไทยในวัยทำงานถึง 82.5% มองหาโอกาสในการไปทำงานต่างประเทศ โดยเหตุผลหลักคือเรื่องค่าตอบแทนที่สูงกว่า รองลงมาเป็นเหตุผลเรื่องความก้าวหน้าในอาชีพซึ่งหมายถึงรวมถึงประสบการณ์และความสามารถด้านภาษา (“Thailand”, 2011)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ประมวลเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สำคัญสำหรับเหตุผลที่ผู้ประกอบการวิชาชีพไม่ต้องการออกไปทำงานต่างประเทศได้ทั้งหมด 13 ด้านได้แก่

(1) พอใจกับผลตอบแทนที่ได้รับในปัจจุบัน Richard E. Walton ได้เสนอว่าค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพชีวิตการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ Walton (1975) และที่ได้ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตถึงค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม

(2) พอใจกับสภาพแวดล้อมการทำงานในปัจจุบัน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเป็นแรงจูงใจในการทำงาน Frederick K. Herzberg (as cited in Naveekarn, 2004) ซึ่งหมายถึงการติดต่อไม่ว่าจะเป็นกิริยาหรือวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างดี

(3) ไม่ได้รับโอกาสและความก้าวหน้าดีกว่าประเทศไทย การเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 และการร่วมจัดทำความตกลงยอมรับร่วม (MRA) ของนักบัญชีอาเซียน นักบัญชีไทยเห็นประโยชน์และมีความตื่นตัว คิดเป็นร้อยละ 50 เพราะนักบัญชีไทยมองว่าจะเป็นโอกาสที่ดีมากกว่าอุปสรรค และที่ยังไม่เห็นประโยชน์ (University of the Chamber of Commerce, Center for International Trade Studies, 2012)

(4) ไม่มีความมั่นคงในการทำงาน Casio (2003) ให้ความสำคัญกับการทำงานที่เน้นไปที่การสร้าง ความสบายใจ สภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย โดยเฉพาะพยายามสร้างให้คนงานมีความสุขกับงาน โดยความมั่นคงในงาน (Job security) เป็นองค์ ประกอบสำคัญเพราะบุคลากรต้องสามารถทำงาน ได้จนเกษียณอายุ ไม่มีการเลิกจ้างบุคลากร โดยที่ บุคลากรยังมีความสามารถทำงานได้ตามปกติรวมทั้ง มีโครงการเกษียณอายุให้

(5) ปัญหาทางด้านประสิทธิภาพการทำงาน สรรวุธ โพธิ์พวงษ์ พบว่าประสิทธิภาพเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเคลื่อนย้ายอาชีพ อีกทั้งภายใต้คุณสมบัตินักบัญชี อาเซียนจะต้องมีประสบการณ์ในด้านที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่า 3 ปี (Paitoonpong, 2010)

(6) ปัญหาทางด้านอายุและครอบครัว ปัจจัย ที่ส่งผลต่อการเคลื่อนย้ายอาชีพส่วนใหญ่เป็นปัจจัย ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของแรงงาน เช่น อายุ ประสบการณ์ สถานภาพสมรสและระดับการศึกษา (Paitoonpong, 2010)

(7) ปัญหาภาษาอังกฤษ จากผลการทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาภาษาอังกฤษ English Proficiency Index 2015 (Education First, 2015) ที่ได้ทดสอบในประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็น ภาษาแม่ใน 70 ประเทศทั่วโลก จากทดสอบดังกล่าว พบว่าประเทศไทยมีคะแนนความสามารถทางด้าน ภาษาอังกฤษอยู่ในลำดับที่ 62 โดยถูกจัดให้อยู่ในกลุ่ม ประเทศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางภาษาอังกฤษค่อนข้างต่ำสุด หรือกลุ่มที่แย่ที่สุด ซึ่งนักบัญชีจะต้องมีการเตรียม พร้อมทางด้านภาษาอังกฤษ เพื่อให้สามารถใช้เป็น ภาษาทางการในการติดต่อสื่อสารได้ (Sritarapipat, 2014)

(8) ปัญหาภาษาประจำชาติอาเซียน Casio (2003) ได้ให้ความสำคัญกับการทำงานที่เน้นไปที่ การสร้างความสบายใจสภาพแวดล้อม การทำงานที่ ปลอดภัย โดยเฉพาะพยายามสร้างให้คนงาน มีความสุขกับงาน มีความคิดที่สร้างสรรค์ที่ดีซึ่งส่งผล ไปสู่การมีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น ซึ่งเขา พบว่าการติดต่อสื่อสาร การให้ข่าวสารที่ชัดเจน ถูกต้องและเพียงพอ เพื่อให้พนักงานเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสาร ระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่ม หรือทั่วทั้งองค์กร

(9) ความสามารถในการปรับตัว ฝ่ายต่าง ประเทศ สภาวิชาชีพบัญชี ได้วิเคราะห์ความพร้อม สำหรับนักวิชาชีพบัญชี ได้มองว่านักวิชาชีพบัญชี

ต้องเปลี่ยนท่าทีจากความไม่ยืดหยุ่น มองเฉพาะหลักเกณฑ์เพียงอย่างเดียวและจัดทำข้อมูลตามกำหนดเวลา มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและชัดเจน มีความสามารถที่จะพัฒนาและปรับบทบาทของตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก (FAP, 2013a)

(10) ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ดิลก ถือกกล้า (Teukar, 2011) ที่ได้วิเคราะห์ถึงแนวโน้มของผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในประเทศไทยโดยการพัฒนาไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยให้ความสำคัญกับการทำงานข้ามวัฒนธรรมและความหลากหลายเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ แต่ละสังคม แล้วสามารถปรับตัว บริหารจัดการ และรับมือกับความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้ ซึ่งแรงงานทักษะคนใดที่ปรับตัวได้ง่ายในการข้ามวัฒนธรรมทั้งการไปประจำที่อื่นหรือการทำงานร่วมกับคนชาติอื่นๆที่เข้ามาในประเทศไทยของตน แรงงานทักษะคนนั้นก็จะมีโอกาสในการถูกจ้างงานดีกว่าผู้อื่น

(11) คุณสมบัติของนักบัญชี นักบัญชีที่จะทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องมีคุณสมบัติตามข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนสำหรับสาขาบริการบัญชี (ASEAN Mutual Recognition Arrangement-MRA)

(12) ใบอนุญาตการทำงาน (Work Permit) นักบัญชีจะต้องมีใบอนุญาตการทำงานของแต่ละประเทศ

(13) กฎหมายและข้อบังคับ โดยนักบัญชีที่ได้รับการติดต่อให้ไปทำงานต่างประเทศสามารถขึ้นทะเบียนกับองค์กรวิชาชีพบัญชีในประเทศนั้นๆ และต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ กฎหมายต่าง ๆ ภายใน

ประเทศผู้รับปลายทางและยังคงต้องรักษากฎระเบียบการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีภายในประเทศไทยต้นทาง

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของนักบัญชีไทยกับการปฏิบัติงานในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี จึงใช้ประมาณการจากจำนวนสมาชิกวิชาชีพบัญชี 55,310 (FAP, 2013a) กำหนดขนาดตัวอย่าง (Vanichbancha, 2011) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ 5% และระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ซึ่งได้ขนาดตัวอย่างขั้นต่ำที่ต้องการเท่ากับ 373 ตัวอย่าง

สำหรับแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน โดยส่วนที่ 1 เป็นการรวบรวมข้อมูลทั่วไป เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบวิชาชีพบัญชีด้านต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนที่ 2 เป็นการสำรวจความต้องการของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต่อการทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียน เกี่ยวกับประเทศที่ต้องการออกไปทำงาน ด้านวิชาชีพบัญชี รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความต้องการและไม่ต้องการออกไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียน ส่วนที่ 3 เป็นคำถามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ นอกจากนี้ยังใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-Square) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์กับความต้องการออกไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียน ผลการวิจัยน่าจะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพบัญชี ในการพัฒนาคุณภาพวิชาชีพบัญชีให้ก้าวหน้าสากลและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันรวมถึงสถาบัน

การศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับการเตรียมความพร้อมนักวิชาชีพบัญชีและยกระดับการศึกษาให้เป็นมาตรฐานสากล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามตอบกลับจำนวน 409 ฉบับ จากการสรุปข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 71.15 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 41.56 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 63.81 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 46.70 และร้อยละ 46.45 ของกลุ่มตัวอย่างสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท ตามลำดับ ร้อยละ 49.63 อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 29.10 และร้อยละ 15.89 เป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากร (TA) และ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) ตามลำดับ ร้อยละ 64.79 ปฏิบัติงานทางด้านทำบัญชี

จากกลุ่มตัวอย่าง 409 คนมีความต้องการออกไปทำงานประเทศในสมาชิกอาเซียน 129 คนคิดเป็นร้อยละ 31.54 และ ไม่ต้องการออกไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 68.46 และเมื่อแบ่งวิเคราะห์ตามเพศพบว่าเพศชายมีความต้องการออกไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนถึงร้อยละ 41.53 ขณะที่เพศหญิงมีเพียงร้อยละ 27.49 สำหรับช่วงอายุที่มีความต้องการออกไปทำงานมากที่สุดอยู่ระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.98 และรองลงมาได้แก่ช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 34.12 นอกจากนี้ยังพบว่าเมื่อช่วงอายุเพิ่มมากขึ้นความต้องการออกไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนลดลง กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพโสดมีความต้องการออกไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียน ร้อยละ 39.08 ขณะที่ผู้ที่สมรสมีเพียงร้อยละ 16.90 ผู้ที่มีการศึกษต่ำกว่าระดับปริญญาตรีมีความต้องการ

ออกไปทำงานร้อยละ 36.36 รองลงมา ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ร้อยละ 30.37 และร้อยละ 34.21 ตามลำดับ ขณะที่ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกมีเพียงร้อยละ 11.76 และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์พบว่าเพศ สถานภาพและช่วงอายุมีผลต่อการตัดสินใจไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียน อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ในขณะที่ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการตัดสินใจไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียน อย่างมีนัยสำคัญ 0.05

เมื่อวิเคราะห์ความต้องการออกไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนแยกตามด้านวิชาชีพพบว่า ร้อยละ 42.96 ด้านการบัญชีบริหารมีความต้องการออกไปทำงานมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านการวางแผนบัญชีและด้านการสอบบัญชี ร้อยละ 41.84 และ 41.25 ตามลำดับ ส่วนด้านการศึกษาและเทคโนโลยีและด้านการทำบัญชี ร้อยละ 35.85 และ 32.83 ตามลำดับ ด้านการบัญชีภาษีอากรมีความต้องการออกไปทำงานต่างประเทศน้อยร้อยละ 27.88 ประเทศสมาชิกอาเซียนที่กลุ่มตัวอย่างต้องการไปทำงานมากที่สุดได้แก่ประเทศสิงคโปร์จำนวน 95 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 73.64 รองลงมาได้แก่ประเทศมาเลเซียจำนวน 49 คน และประเทศลาวจำนวน 44 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 37.98 และ 34.11 ตามลำดับ ตามด้วยประเทศพม่าจำนวน 33 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 25.58 ประเทศที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการไปน้อยที่สุดได้แก่ประเทศกัมพูชาและประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งมีผู้ประสงค์ที่จะไปทำงานประเทศดังกล่าวเท่ากันจำนวน 15 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 11.63

วิชาชีพบัญชีด้านต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างต้องการไปทำงานมากที่สุดได้แก่ด้านการทำบัญชีจำนวน 75 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 58.14 รองลงมา ได้แก่ ด้าน

การวางระบบบัญชีจำนวน 36 คน ด้านการบัญชีบริหารจำนวน 35 คน และด้านการสอบบัญชี 31 คน คิดเป็นร้อยละ 27.91 27.31 และ 24.03 ตามลำดับ ทางวิชาชีพด้านบัญชีภาษีอากรและด้านการศึกษาและเทคโนโลยีมีผู้ตอบแบบสอบถามต้องการออกไปทำงานวิชาชีพด้านดังกล่าวเท่ากันคือ 28 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 21.71 และประกอบวิชาชีพด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการเงิน การธนาคาร จำนวน 6 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 4.65

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการและไม่ต้องการออกไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการส่วนใหญ่ต้องการออกไปหาประสบการณ์ทำงานในต่างประเทศจำนวน 100 คนหรือคิดเป็น 77.52 และรองลงมาได้แก่คาดหวังว่าจะมีโอกาสได้รับผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นจำนวน 90 คน และโอกาสและความก้าวหน้าจำนวน 89 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 69.99 และ 69.77 ตามลำดับ และมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 38 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 29.46 เห็นว่าจะได้รับความมั่นคงในการทำงาน และ 29 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 22.48 เห็นว่าจะได้รับการยอมรับนับถือ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความไม่ต้องการออกไปทำงานในเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านภาษาอังกฤษจำนวน 155 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 55.36 รองลงมา ได้แก่ ความพอใจกับสภาพแวดล้อมการทำงานในปัจจุบันจำนวน 150 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 53.57 และมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 131 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 46.79 พอใจกับผลตอบแทนที่ได้รับในปัจจุบันและจำนวน 130 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 46.43 มีปัญหาทางด้านอายุและครอบครัว ปัญหาทางด้านภาษาประจำชาติอาเซียนจำนวน 71 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 25.36 และความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมและใบ

อนุญาตทำงานมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 51 คน และ 50 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 18.21 และ 17.86 มีปัญหาดังกล่าวข้างต้นตามลำดับ และจำนวน 44 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 15.71 มีปัญหาทางด้านประสบการณ์ทำงาน และจำนวน 31 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 11.07 มองถึงปัญหาทางด้านกฎหมายและข้อบังคับ และผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นว่าไม่มีความมั่นคงในการทำงานและคุณสมบัติของนักบัญชีจำนวน 27 คน และ 22 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 9.64 และ 7.86 ตามลำดับ และมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 21 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 7.50 มีปัญหาทางด้านความสามารถในการปรับตัวและผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 18 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 6.43 เห็นว่าไม่ได้รับโอกาสและความก้าวหน้าดีกว่าประเทศไทย และเหตุผลอื่น ๆ ที่ไม่ต้องการออกไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนจำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 2.50

สำหรับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะความต้องการไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีหลังจากการเปิดเสรีด้านแรงงานในปี 2558 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรอบรมเพิ่มประสิทธิภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีทางด้านภาษา อังกฤษมากที่สุด จำนวน 16 คนคิดเป็นร้อยละ 3.91 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 409 คน และมีบางส่วนเห็นว่าการเปิดเสรีแรงงานภายใต้ประชาคมอาเซียนไม่ส่งผลกระทบมากนักเนื่องจากแต่ละประเทศจะมีการกีดกันต่างชาตินอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะให้นักบัญชีควรปรับตัวและกล้าแสดงออกแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น รวมทั้งสถานศึกษาควรปรับปรุงหลักสูตรและเน้นเป็นหลักสูตร 2 ภาษาหรือเน้นทางด้านภาษาอังกฤษให้เพิ่มมากขึ้นและควรประชาสัมพันธ์ในเรื่องของประชาคมเศรษฐกิจ

อาเซียน นอกจากนี้ควรศึกษาภาษาในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนและการย้ายไปทำงานประเทศที่มีค่าตอบแทนสูงกว่า

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในการปฏิบัติงานในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมนั้นร้อยละ 68.46 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไม่ต้องการออกไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียน เหตุผลที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไม่ต้องการออกไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนพบว่าร้อยละ 55.36 มีปัญหาด้านภาษาอังกฤษ และร้อยละ 53.57 พอใจกับสภาพแวดล้อมการทำงานในปัจจุบัน สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ต้องการออกไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนคิดเป็นร้อยละ 31.54 ด้านการบัญชีบริหารมีความต้องการออกไปทำงานมากที่สุด ร้อยละ 42.96 รองลงมาได้แก่ด้านการวางระบบบัญชีและด้านการสอบบัญชี ร้อยละ 41.84 และ 41.25 ตามลำดับ ซึ่งด้านการบัญชีบริหาร ด้านการวางระบบบัญชี ด้านการสอบบัญชี มีลักษณะการทำงานที่เป็นมาตรฐานสากล ส่วนด้านการบัญชีภาษีอากรมีความต้องการออกไปทำงานประเทศสมาชิกน้อยที่สุดคิดร้อยละ 27.88 เนื่องจากความแตกต่างทางด้านกฎระเบียบและข้อบังคับของแต่ละประเทศ

ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีส่วนใหญ่ต้องการไปทำงานประเทศสิงคโปร์จำนวน 95 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 73.64 รองลงมาได้แก่ประเทศมาเลเซียจำนวน 49 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 37.98 เนื่องจากอัตราผลตอบแทนของแรงงานในประเทศสิงคโปร์และประเทศมาเลเซียสูงกว่าไทยอยู่ประมาณ 3 เท่า

ซึ่งสอดคล้องกับบทวิเคราะห์ของฝ่ายต่างประเทศสภาวิชาชีพบัญชีได้วิเคราะห์เห็นว่าประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย เป็นประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานทางวิชาชีพบัญชีสูง อีกทั้งกำลังขยายการเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ประชากรยังใช้ภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ เหตุผลที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องการออกไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนร้อยละ 77.52 ต้องการออกไปหาประสบการณ์ทำงานในต่างประเทศ รองลงมาร้อยละ 69.77 และ 68.99 คาดหวังว่าจะมีโอกาสได้รับผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นและมีโอกาสและความก้าวหน้าตามลำดับ และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์พบว่าเพศ สถานภาพและช่วงอายุมีผลต่อการตัดสินใจไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียน อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ในขณะที่ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาข้างต้นการพัฒนาศักยภาพวิชาชีพบัญชีเพื่อเป็นนักบัญชีมืออาชีพระดับสากลนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาทิ สภาวิชาชีพบัญชี สมาคมวิชาชีพบัญชี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ต้องดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อเตรียมพร้อมในการเปิดเสรี เช่น การประชาสัมพันธ์ การพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของนักบัญชีทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศสมาชิกอาเซียน การใช้มาตรฐานการบัญชีที่เป็นสากล นอกจากนี้สถาบันการศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรสำหรับการเตรียมความพร้อมในวิชาชีพและยกระดับมาตรฐานการศึกษาด้านการบัญชีสร้างกระบวนการเรียนการสอนให้เป็นไปตามกรอบของมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับ

ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี (International Education Standards for Professional Accountants: IES) เพื่อให้ นักบัญชีมีคุณธรรม จรรยาบรรณนักวิชาชีพ บัญชี ความรู้ทางวิชาชีพและทักษะทางวิชาชีพ ความสามารถในการสื่อสาร เพื่อพัฒนาคุณภาพวิชาชีพ บัญชีให้ก้าวหน้าทันสมัยและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

บรรณานุกรม

- Casio, W. F. (2003). *Managing human resources: Productivity, quality of work life, profits*. New York: McGraw-Hill.
- Education First. (2015). English proficiency index. Retrieved November 4, 2015, from <http://www.ef.co.th/epi/regions/asia/thailand/>
- Federation of Accounting Profession. (2013a). *Annual report 2013*. Retrieved from http://eservice.fap.or.th/files/annual_report/annual-report_2556-2557.pdf (in Thai).
- Federation of Accounting Profession. (2013b). ASEAN MRA Framework on Accountancy Services. Retrieved November 4, 2015, from <http://www.fap.or.th/index.php?lay=show&ac=article&Id=539692073&Ntype=44> (in Thai).
- Gilmer, V.B. (1966). *Applied psychology: Problems in living and work*. New York: McGraw-Hill.
- Limsukhon, P., & Phadoongsitthi, M. (2011). The Job satisfaction of accounting personnels. *Journal of Accounting Profession*, 7(20), 50-65. (in Thai).
- Naveekarn, S. (2004). *Organizational development and motivation*. Bangkok, Thailand: Bhannakij. (in Thai).
- Paitoonpong, S. (2010). *The study analyzes labor mobility between industry and profession*. Retrieved from <http://tdri.or.th/research/> (in Thai).
- Prugh, C.C. (1994). *How to jumpstart a stalled career*. Lincolnwood, IL: National Textbook.
- Sritarapipat, A. (2014). Thai accountants in the age of AEC. *University of the Chamber of Commerce Journal*, 34(2), 115-134. (in Thai).
- Suwanvalaikorn, W., & Phadoongsitthi, M. (2013). The expectation and readiness of Thai auditors to compete in the ASEAN economic community. *Journal of Accounting Profession*, 9(25), 35-49. (in Thai).
- Teukar, D. (2011). Role of human resources management and AEC. Retrieved November 2, 2015, from <http://www.hrm-excellence.com/index.php/component/content/article/220--m---m-s> (in Thai).
- Thailand did not stop the brain drain, Wages are the main cause for motivation. (2011, July 21). *Manager Online*. Retrieved from <http://www.manager.co.th/iBizChannel/ViewNews.aspx?NewsID=9540000090013>

(in Thai).

Theasiriphet, C. (2010). A comparative study of the accounting profession between Thailand, Singapore and India. *Journal of Accounting Profession*, 6(15), 51-68. (in Thai).

University of the Chamber of Commerce, Center for International Trade Studies. (2012). An analysis of the competitiveness of professional labor from service sector liberalization under the ASEAN economic community. Retrieved December 7, 2015, from <http://www.citsonline.utcc.ac.th/>

index.php/th/articles/-2555/1904--2

(in Thai).

Vanichbancha, K. (2011). *SPSS for windows* (18thed). Bangkok, Thailand: Chulalongkorn University Press. (in Thai).

Walton, R.E. (1975). Improving the quality of work life. *Harvard Business Review*, 7(3), 14-16.

Wyatt, T.A., & Wah, C.Y. (2001). Perceptions of QWL: A study of Singaporean employees development. *Research and Practice in Human Resource Management*, 9(2), 59-76.